

KOMUNIKÁCIA S MATKAMI NOVORODENCOV

Autor: Lenka Balogačová
Spoluautor: Janette Orthová
Pracovisko: Novorodenecká klinika M. Rusnáka
Nemocnica sv. Cyrila a Metoda
Oddelenie fyziologických novorodencov

ÚVOD

- kvalitná a efektívna komunikácia je potrebná v mnohých povolaniach
  - v zdravotníctve je komunikácia dôležitou súčasťou
  - komunikácia je potrebná vo všetkých zložkách liečebno – preventívnej starostlivosti
  - pre úspešnú aplikáciu ošetrovateľského procesu (OP) je efektívna komunikácia s matkami novorodencov nevyhnutná
  - úlohou sestry je s matkou správne komunikovať, a tým vytvoriť príjemnú atmosféru
  - správny prístup sestry k dieťaťu a rodičom je dôležitý
  - Kvalitná komunikácia s matkami umožňuje novorodencovi uspokojiť bio- psycho- soc. potreby
-

ZÁKLADY KOMUNIKÁCIE

- Základná zložka pre vytváranie a udržiavanie medziľudských vzťahov
  - Jej zámerom je vyvolať odpoveď, reakciu, spätnú väzbu
  - V zdravotníctve má 2 ciele:
    - ovplyvniť iných
    - získať informácie
  - Môže byť užitočná alebo neužitočná
  - Pri záujme úspešne komunikovať musí prísť k dohode (lekár – sestra)
-

PRI KOMUNIKÁCIÍ S MATKAMI NOVORODENCOV VYUŽÍVAME

- Verbálna a neverbálna komunikácia
  - Sociálna a profesionálna komunikácia
  - Štruktúrovaná komunikácia
  - Terapeutická komunikácia
-

VERBÁLNA KOMUNIKÁCIA

- Komunikácia prezentovaná rečou
- Slová ako nositeľmi informácií
- Dôležitý prvý kontakt
- Je súčasťou psychoterapeutického pôsobenia na matku:
  - aktívne počúvame matku
  - umožníme matke hľadať vlastné riešenia
- Komunikačné zručnosti: spätná väzba, empatia, výklad, záujem, podpora, autentickosť, jednoduchosť, vecnosť, stručnosť, zreteľnosť, správny čas, závažnosť, prispôsobivosť, dôveryhodnosť, priamosť, rešpektovanie, spoločná zodpovednosť, zameranie sa na cieľ

**POZOR: slová vedia povzbudiť ale aj zraniť,
nedajú sa vrátiť späť !!!**

VOL'BA SLOV

Slová, ktoré sú vhodné: **Slová, ktorým sa treba vyhnúť:**

- smiem	- musím vás požiadať
- pokúsím sa	- nepôjde to
- rád by som	- nemôžem
- mohli by ste	- musíte
- buďte taká láskavá	- je vašou povinnosťou
- prejdime si to ešte raz	- mýlite sa
- zistím to pre vás	- neviem
- ponúkame vám	- oni tu ponúkajú
- ospravedlňujem sa	- to nie je moja vina

NEVERBÁLNA KOMUNIKÁCIA

Pozorujeme ale aj nás pozorujú !!!

- Reč tela
- Reč tela neklame
- Umenie počúvať

**Aby komunikácia bola úspešná a efektívna musí
byť verbálny a neverbálny prejav v súlade a
nemali by si protirečiť!!!**

SOCIÁLNA, PROFESIONÁLNA, ŠTRUKTÚROVANÁ A TERAPEUTICKÁ KOMUNIKÁCIA

- SOCIÁLNA - špecifický druh
  - interakcia medzi ľuďmi
  - je neplánovaná
  - pri neformálnych stretnutiach
  - ležérne tempo
- PROFESIONÁLNA - s matkou komunikovať na
  - profesionálnej úrovni
  - komunikovať účinne
- ŠTRUKTÚROVANÁ - rozhovor s matkou si treba
  - naplávať
  - napr. edukácia
- TERAPEUTICKÁ - pomáha matke prekonávať stres z nového
  - prispôbiť sa nezmeniteľným skutočnostiam
  - využiteľná pri rozličných okolnostiach

REALITA JE VŠAK INÁ!!!

ZÁKLADNÉ PRINCÍPY KOMUNIKÁCIE PRI STAROSTLIVOSTI O MATKU A DIEŤA

- 1. Priamosť** - aktívne zapájať rodičov
- 2. Rešpektovanie** - partnera
  - individualitu novorodenca
  - kontaktu
- 3. Spoločná zodpovednosť** - sestra spolupracuje s matkou
- 4. Zameranie sa na cieľ** - orientovať sa na vzťahy novorodenec – rodičia – zdravotnícky tím
- 5. Rooming – in** - vytvára vhodné podmienky
  - matka s dieťaťom je spolu 24 hodín

KOMUNIKÁCIA S MATKOU NOVORODENCA V SYSTÉME ROOMING - IN

- **Sestra zapája matku do starostlivosti o novorodenca ihneď po pôrode v tomto poradí**
  1. opisuje a demonštruje
  2. matka vykonáva starostlivosť za spolupráce sestry
  3. matka vykonáva starostlivosť samostatne pod dozorom sestry
  4. prevezme úplnú starostlivosť o svoje dieťa
- **Sestra povzbudzuje matku v starostlivosti o svoje dieťa**
  1. udržuje zrakový kontakt
  2. prejaví záujem
  3. ukáže, že má dostatok času
  4. matke dáva otvorené otázky
  5. prejaví empatiu, pochopenie citov matky
  6. aktívne počúva matku
  7. vyhýba sa hodnotiacim slovám

KOMUNIKÁCIA S MATKOU NOVORODENCA V SYSTÉME ROOMING - IN

○ Sestra podporuje rozvoj citovej väzby medzi matkou a dieťaťom

1. pre priaznivý psychický vývoj dieťaťa zdôrazňuje matke význam komunikácie s dieťaťom
2. dôležitosť verbálnej a neverbálnej komunikácie
3. význam dotykov a vzájomného kontaktu
4. poučí matku o rôznych typoch plaču, ostatných hlasových prejavoch
5. sleduje a vyhodnocuje vzťah matky a dieťaťa

Prostredníctvom ošetrovateľského procesu vo výslednom kritériu je matka poučená o komplexnej starostlivosti o novorodenca a je informovaná o význame prirodzenej výživy a dojčenia

Komunikácia s matkami s rôznym druhom postihnutia

- Komunikácia so ženou trpiacou depesiou
- Komunikácia s nepočujúcou matkou
- Komunikácia s nevidiacou matkou

Komunikácia so ženou trpiacou depresiou

Tri hlavné typy popôrodných psychických porúch

1. popôrodné blues
2. popôrodná depresia
3. popôrodná psychóza

Hlavné symptómy

1. spomalené rozprávanie, myslenie
2. prestávky v spontánnej reči
3. smútok a bludy

Dôležitosti ošetrojúceho personálu

1. impulz ku komunikácií
  2. nenúti matku ku komunikácií
  3. nevyhovára smútok a bludy
  4. jasné a jednoduché otázky
  5. trezlivé a pokojné jednanie
  6. potreba zopakovania
  7. nenúti k rýchlemu rozhodovaniu
  8. navrhuje viacero variant
  9. spoločne preberú výhody a nevýhody a nechajú matke vybrať vhodné riešenie
-

Komunikácia s nepočujúcou matkou

Nepočujúca matka:

- často odčítava z pier
- píše a odpisuje na otázky
- používa posunkovú reč
- realizuje všetky spôsoby komunikácie

Sestra musí v tomto prípade komunikovať:

- jasne
- výrazne
- kladie dôraz na artikuláciu
- rozpráva pomaly
- tvár je obrátená k matke

POZOR: Ak sa do komunikácie zapojí aj tretia osoba všetky otázky sú vhodné venovať matke!!!

Komunikácia s nevidiacou matkou

KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY RODIČOV

- **Tvár rodiča**
  - dieťa rozoznáva výraz tváre
  - vzdialenosť 20 – 30 cm
  - dôležitá je mimika tváre a pohľad z očí do očí
  - tvár rodiča sa mu páči
  - lepšie si ju zapamätá
- **Slovo rodiča**
  - novorodenec nerozumie významu
  - orientuje sa v intonácii
  - dieťa si rozvíja pozornosť
  - treba hovoriť s dieťaťom aj keď plače
- **Spev rodiča**
- **Dotyk rodiča (haptika)**
  - významný prvok – 6. týž. tehotenstva
  - základný zmysel pre dieťa, sprevádzať od narodenia
  - poteší, lieči a pomáha
  - matka získava sebadôveru
  - otec citové puto
  - na dotyk je novorodenec pripravený

Práve kontakt matky s novorodencom už v prvých minútach po pôrode je pre úspešnú interakciu veľmi dôležitý - bonding

ŠTÝL KOMUNIKÁCIE ZO STRANY NOVORODENCA

- **Neverbálna komunikácia**
  - sústredenie, uvoľnenie
  - úsmev, prekvapenie
  - smútok, zamračenie
  - výraz námahy, napätie
  - plačlivú grimasu a naberanie k plaču
- **Hlasové prejavy**
  - hlasitý dych
  - smutné zvuky, mlčanie
  - kýchanie, zabehnutie, odgrgávanie
- **Plač**
  - významný komunikačný prostriedok, má rôzne formy
  - môže mať mnoho významov
  - rodičia by mali poznať význam
  - je životne dôležitý pre dieťa

ZÁVER

- Dôležitá je správna komunikácia v zdravotníctve
- Zdravotnícky personál sa musí neustále vzdelávať v komunikácií
- Pri komunikácií si musia uvedomiť, že pre matku je to nová rola
- Treba chápať matku
- Rešpektovať ju
- Dostatočne informovať a edukovať

A naučiť sa, že empatia nie je stať sa spolutrpiteľom,
ale pochopiť správanie toho druhého a na základe
týchto skutočností mu čo najlepšie pomôcť

ĎAKUJEM ZA POZORNOST

